

Den seglivade

Fritänkaren

Nr. 220 Januari 2014

Tjugoandra årgångens andra nummer

Innehåll i detta nummer:

Empater (<i>Laila Roth</i>)	2
Ahasverus minnen, del 130: <i>Operan</i>	3
Filmkapitlet	8
Milstenar, december 2013	14
Påskbesvär, del 7: <i>Smärtan i Danmark</i>	14
Tillbaka till Spiti, del 4: <i>Dankhar</i>	16
Resan till Dzhongkhul, del 13: <i>Padumpiruetter</i>	17
Förseningsresa med komplikationer, del 2: <i>UFO-diskussioner</i>	19

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månne, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på 10 år.

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 9.1.2014

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 242

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra skrifter:

www.fritenkaren.se

<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

WSN 1652-0122

Empater

(Detta är ett nytt ord, på engelska "empaths", som helt enkelt står för överkänsliga eller överempatiska personer, vilkas empati ej sällan vållar dem själva problem.)

av Laila Roth (översättning från engelskan)

En empat är någon som kan känna andra människors känslor, de missuppfattas ofta som 'psykiska' då de vet mycket av sig själva utan att de blivit upplysta. Det är en kunskap som sträcker sig bortom intuition eller magkänslor, även om många skulle beskriva den på det sättet.

En empat kan se en annans känslor för och emot, de kan känna andras sorg och lycka. När de kommer in i ett större sällskap blir de överväldigade av känslorna hos de många andra. Empater tar ofta på sig andras känslor, i synnerhet närståendes, de kan känna deras smärta och känslor av lidande och sorg, ibland kan de känna dem till och med utan att den andra personen är närvarande att någonting är fel.

En empat kan omedelbart känna när någon ljuger eller är oärlig eller om någon ämnar skada dem, om någon är en god eller ond människa.

Ibland kan empater bli väldigt ledsna eller deprimerade utan att förstå varför, vad de inte förstår är att de absorberar andras negativitet eller känslor, och de kan till och med känna en annans fysiska smärta om denne skadas eller blir sjuk.

Empater älskar att befinna sig på lyckliga platser, då de lika mycket som de kan känna andras negativa känslor även kan uppleva andras lycka, varför de älskar trevliga marknadsplatser, barn och att höra på andras goda nyheter.

Empater kan bli beroende av alkohol eller droger då detta blockerar andras känslor från att träffa dem, och de kan uppleva mera sina egna känslor när de är påverkade. De älskar också musik, gärna på hög nivå, då det rensar deras tankar.

Eskapism står högt i kurs hos empater då de kan bli trötta på att uppleva andras problem, då de kan behöva fly bort genom filmer, alkohol, droger, musik, eller bara genom att kasta sig in i arbete eller familjeliv.

När empater inte kan fly på detta sätt kan de finna sig tillbringa nästan hela sin tid med att göra saker för andra. Men de måste lära sig att förstå, att vilket beroende som helst, i synnerhet droger och alkohol, kan bara förvärra deras problem.

Somliga empater kan finna det mycket svårt att koppla av eller koppla ifrån överempatin. De kan känna sig urlakade och få sömnsvärigheter.

Folk dras till empater som metall till en magnet, för deras värme och öppenhet, då de är mycket ärliga, ibland för ärliga och goda intill sårbarhet, medan detta får andra att känna sig trygga hos dem, då en empat genom sina långa och känsliga antenner alltid förstår att säga de rätta orden, då de känner dens känslor de talar till.

Att vara en empat kan vara både en välsignelse och en förbannelse, då det kan vara en stor hjälp i vissa situationer medan det samtidigt kan kasta dig ut i berg-och-dal-banor av tankar och känslor som kanske inte ens är dina egna.

Om du är en empat.

Det finns många liksom du som finner det svårt att koppla av emotionellt till följd av andras känslor omkring dig. Det gäller att ta tjuren vid hornen och först av allt förstå vad det är som pågår och därvid både lära dig leva med det och så kunna ha distans till det, ty du kan inte få distans till det med att ignorera det.

Bästa sättet är att hantera det till exempel skriftligt genom dagbok eller annan skriftlig form som känns befriande, bekväm och ärlig. Analysera dina känslor och gå in i dem och försök förstå

dem och gå till botten med varför du känner dig urlakad eller inte kan sova, om det är melankoli, sorg, fruktan eller vad för annan sorts känsla. Försök öva din koncentration genom meditation, yoga eller annan självterapeutisk teknik, så att du lär dig behärska dina egna känslor och hantera dem utan att gå i affekt genom dem.

Det gäller att arbeta medvetet och hårt i denna bearbetning av ditt eget känsloliv och hur det påverkas från andra än dig själv för att kunna undvika depressioner eller urlakning av din mentala energi. Det är viktigt att du lär dig skydda dig mot negativism utifrån.

Abasverus minnen, del 130: Operan

Det var på den tiden när operan ännu låg i sin barndom och mest var en dynamiskt expanderande experimentverksamhet, som i synnerhet drog till sig alla mindre seriösa kompositörer, utom i Italien, där alla kompositörer var seriösa, hurdan skräpmusik de än komponerade, ty även den lägsta sortens skräpmusik var i Italien alltid av kvalitet. Somliga kompositörer gjorde kometkarriärer genom operans enorma eskapistiska möjligheter, som Rossini, som väl blev musikhistoriens rikaste kompositör och det bara på sina operor, medan det gick sämre för andra, som det ökända fallet Mozart, som varken kunde hålla i sina pengar eller sin hälsa, och, ännu värre, Pergolesi, som dog bara 26-årig av sin sjuklighet, som verkligen inte var hans eget fel, liksom inte heller Schubert, som bara råkade illa ut genom olyckliga kontakter och dog 31-årig men med den hämnden att hans musikproduktion ändå hann bli överlägsen alla andras.

Det var ett sådant olyckligt fall som jag tillkallades för att förhindra, när en olycklig impresario i Milano tog kontakt med mig och bad mig rycka in för att hindra en ung kompositör från att begå självmord. Det visade sig att den kompositören svävade i en betydligt värre fara än bara självmord. Han stod i beråd att lämna musiken helt och hållet.

Jag kände honom mycket väl som en särdeles orättvist olycksdrabbad stackars musiker, som kom från mycket enkla förhållanden och hade måst kämpa sig fram den hårda vägen som byorganist med erbarmliga kyrkokörer att kämpa med ute på landsbygden, tills han fick nog och beslöt att satsa sitt liv på storstaden, som då var Milano och ett lokalt operacentrum genom den nya förnäma operan La Scala, som redan stod på den internationella kartan som en tongivande operascen. Alla operor som framfördes där noterades av den internationella musikpressen.

Men denne stackars man hade inte lyckats göra någon lycka. Tvärtom. Han hade haft ett relativt harmoniskt liv ute på landsbygden, där han fått den hustru han hade önskat och med henne två barn i ganska snabb följd, så han hade åtminstone välsignats med ett synnerligen lyckligt äktenskap, tills plötsligt det ena barnet dog i en försätlig sjukdom som ingen kunde göra något åt. Hans hustru Margherita var otröstlig och tog det fruktansvärt hårt av helt naturliga orsaker, medan Giuseppe, som han hette, begravde sig i arbete, som var hans musik. Han var en ganska svår natur, de som haft erfarenhet av honom tidigare hade bedömt honom som ett hopplöst amatörfall utan originalitet och helt utan begåvning, och dessutom var han tjurskallig och svår att nå fram till, då han var envis som en åsna. Min vän impresarion, en viss Merelli, trodde ändå på honom och gjorde allt för att uppmuntra honom, då hans första opera ingalunda gjort fiasko men dock inte blivit mer än ett löfte för framtiden, vilket Merelli gjorde alt för uppmuntra Giuseppe till att infria. Det skulle bli en munter opera buffa i Donizettis stil, en uppsluppen komedi full av glada infall, men den nödvändiga inspirationen ville inte riktigt infinna sig, då även det andra barnet blev sjukt och dog. Modern var otröstlig och blev sjuk hon också, av naturliga orsaker. Hon hade varit innerligt älskad av Giuseppe, båda deras barn var sannskyldiga kärleksbarn, och så dog de båda två. Modern kunde inte komma över det. För henne var det hennes livs nederlag, och hon bara grät efter barnen varenda natt, medan Verdi

måste komponera en komisk opera. Det kunde ju vem som helst förstå att det aldrig riktigt skulle kunna bli någon helt övertygande komik under sådana omständigheter.

Katastrofen blev total när även Margherita dog ett halvår efter sitt andra barn. Den komiska operan gjorde dunderfiasko, då den inte alls var rolig, och Giuseppe ville bara skrota sin karriär innan den hade börjat. Det var då Merelli tillkallade mig.

”Ni måste försöka rädda hans liv, min vän. Att överge musiken är värre än att dö. Det får han bara inte göra. Jag har gett honom ett ypperligt libretto som skulle passa honom perfekt, fyllt av dramatiskt pathos som han skulle kunna göra mycket av, det vet jag, men det gäller bara att få honom att fatta pennan. Snälla ni, gör en insats, om ni kan, och musikhistorien skulle bli er oändligt tacksam. Det krossar mitt hjärta att se en så ordentlig och noggrann musiker med alla dramatiska förutsättningar för att bli en bra operakompositör gå förlorad för min teater, när han som dramatisk tonsättare just är som enkom gjord för min teater!”

Jag lovade göra ett försök att tala Giuseppe Verdi till rätta men vägrade lova något som helst resultat. Jag visste hur dessa italienska operakompositörer kunde vara, fullständigt hopplösa i sin omedgörlighet och enkelriktade envishet, medan de sedan kunde explodera i en fullständigt oväntad riktning åt ett helt annat håll. De gick alltid till överdrift, och man kunde aldrig veta åt vilket håll. De var den yttersta nyckfullheten.

Dock var Verdi jämförelsevis sansad och verkade förvånansvärt flegmatisk för att vara italienare och med vad han hade gått igenom, så jag försökte försiktigt treva mig fram mot hans hjärta, men han hade definitivt gett upp. Han ville inte ens höra musik längre, än mindre komponera en enda ton mer.

”Är det Merelli som skickat er på mig?” frågade han buttert burdust som om mitt svar måste vara en förolämpande bekräftelse på hans mörkaste uppfattningar om sin arbetsgivare, men jag vägrade tillfredsställa honom på den punkten.

”Nej, det är musiken jag representerar i det här fallet och inte Merelli eller hans teater. Giuseppe, ni har melodins gåva, och den förpliktar till förvaltning, då det är den högsta gåva en konstnär kan ha. Ni har en guldgruva av melodier inom er, som ni tänker ge er ut på det dåraktiga företaget att försöka begrava levande, medan ni därmed bara skulle förstöra ert eget liv. Det kan inte musikens muser acceptera.”

”Ni talar om begravning. Det är inget nytt för mig. Inom två år har jag förrättat tre begravningar inom min egen familj, och alla tre var oskyldiga. De hade inte gjort något. Det var musiken som tog deras liv, ty jag bara arbetade med musiken och försummade dem. Om jag ägnat mig mer åt dem hade de fått leva. Margherita grälade ibland på mig för att jag bara var besatt av musiken, medan jag försvarade mig med att jag måste förtjäna familjens levebröd, vilket jag bara kunde göra med musiken, medan jag bad dem ge sig till tåls tills jag gjort genombrott och min karriär blev säkrad. Jag älskade henne. Jag tillbad henne redan som yngling, hon var dotter till min främsta vän och välgörare, jag hade inte kunnat bli bättre eller lyckligare gift, och så kräver min grymma arbetsgivare musiken att jag skall arbeta ihjäl mig för den för några spottstyvror så att min familj kan få mat för dagen, och så försummar jag ihjäl familjen i musikens slavtjänst. En så omänsklig arbetsgivare måste jag vägra att tjäna mera. Hon har bedragit mig med att ta min familj ifrån mig med att tvinga mig arbeta så hårt för henne att min familj måste dö ifrån mig av försummelsens sjukdom.” Han var bitter men fullkomligt sansad och saklig, vilket jag tolkade som ett tecken på beundransvärd stoicism. Men jag gav mig inte.

”Nej,” sade jag, ”ni kan inte anklaga musiken och er själv för er familjs tragiska bortgång. Det var naturen, och när naturen ställer till det är det aldrig mer än bara en oskäligen olycka, som ingen är ansvarig för, ingen levande själ och allra minst naturen själv. Det är bara naturens gång. Vem som helst kan dö knall och fall utan anledning, och det är ingens fel. Det värsta man kan göra är att pådyvla människor skulden för vad naturen ställer till med enligt biologins oberäknliga och oförutsägbara lagar, men allra orättvisast är man om man anklagar sig själv för naturens oförklarliga nycker.”

”Jag tror ändå det är Merelli som skickat er på mig för att lura mig in i musiken och hans slavtjänst igen. Jag känner ju er knappt. Ni skulle aldrig ha kommit hit och uppsökt ett olycksdrabbat hem av er själv, då vi inte ens är släkt, men Merelli kan inte lura mig. Se här. Han lurade på mig det här librettot, som en sorts satanisk frestelse att få mig på fall med, se här, det är ett fantastiskt stoff med dramatiska personligheter och skeenden omkring Nebukadnessar och intrigerna omkring honom vid det praktfulla hovet i Babylon, där hebréerna sitter i kläm som en förtryckt folkgrupp, precis som vi är förtryckta av österrikarna...” Plötsligt drömde hans tankar bort med honom, och han fick något frånvarande i blicken. Jag tittade i hans libretto och ögnade flyktigt igenom några sidor och insåg genast hur dramatiskt materialet var och räckte det tillbaka till honom med orden: ”Det är ett libretto av oemotståndligt musikalisk karaktär. Det tvingar till tonsättning.”

”Det är precis vad Merelli sade till mig!” utropade han argt och kastade manuset ifrån sig, så att det gled ner på golvet och öppnade sig.

”Fy skäms, maestro! Det är bibliskt material.”

Det var som om mitt ord väckte någon besinnig hos honom, kanske hans barndoms medfödda respekt för den heliga skriftens ord, ty han böjde sig ner och plockade upp manuset precis där det var uppslaget och läste den första vers som kom för hans ögon. Han var omedelbart som trollbunden, och jag kunde se hur hans kreativa fantasi plötsligt hade fått vingar.

Det behövdes inte mer. Jag förstod genast att han var räddad, och att han skulle sätta i gång och arbeta med librettot. Konsten hade segrat över livets motgångar och naturens prövningar, eller rättare sagt, den själsliga kreativiteten hade övervunnit den krassa realismens sorgtyngda jordiskhet, och musiken hade segrat över olyckan. Jag behövdes inte mer. Jag avlägsnade mig omärkligt och smög mig ut utan att han mera var medveten om mig, ty han hade helt förlorat sig i en dynamisk explosion av inspiration.

Resten är musikhistoria. *Nabucco* om den olycklige kung Nebukadnessars svåra personliga kris med sinnessjukdom och hovintriger blev kanske den mest framgångsrika operan på La Scala någonsin, och många bedömer den som Verdis bästa opera ännu idag. Framför allt fann han i den nyckeln till den italienska folksjälen, förtryckarsituationen i operan mot hebréerna har han psykologiskt träffat helt rätt när han identifierar den med italienarnas under österrikarna, och detta kände italienarna, som genast tog Verdi till sitt hjärta för evigt, där han alltid har stannat.

Det följde sedan ett tjugotal operor av samma gigantiska format, vanligen tre eller fem akter, alla bräddfyllda med körer och dynamisk orkesterdramatik som underlag för världens främsta kultur för frambringandet av goda sångare, och det italienska språkets ställning som musikens modersmål blev därmed oomkullrunkeligen befast för alltid. Ändå försökte Verdi överge musiken en gång till.

Det var efter *Aida* som han var mätt på sin karriär och ville dra sig tillbaka. Han var bara 60 men ville försvinna helt från operan för att få ägna sig åt sin trädgård och jordbruk på sin Villa Agata, och han kastade sig ut på denna praktiska företagsamhet med en sådan fanatism, att alla som kände honom som musiker blev oroliga på nytt för att han skulle gå förlorad. Det var då hans andra hustru, som han först som gammal blivit gift med och aldrig fått barn med, Giuseppina Strepponi, som dock hade haft flera barn och män tidigare, som övertalade mig att komma och tala honom till rätta igen. ”Det är inte bra för honom att han inte arbetar med musik längre. Hans själ håller på att gå förlorad. Jag känner inte längre igen honom, och han verkar nästan avsiktligt hålla sig borta från all kontakt med mig för att bara umgås med sina bönder.”

”Men han är ju bonde,” genmälde jag, men lovade likväl att försöka.

Verdi tog emot mig med gott humör. ”Är det min hustru som har sänt er?” genomskådade han mig genast och skrattade med glimten i ögat. ”Ni har lurat mig en gång men kan inte göra det en gång till.”

”Men snälla maestro, det var inte mitt fel att ni råkade ut för *Nabucco*. Jag visste ingenting om operan och dess frestelser förrän ni visade den för mig. Jag kunde aldrig ana att den skulle bli en sådan succé.”

”Men den kedjade mig fast vid musiken som galärslav för trettio år framåt. Jag hade aldrig överlevt den trældomen om jag inte haft min kära Giuseppina vid min sida. Hon räddade mig från undergång i musikens arbetsträsk och hindrade mig alltid, när det behövdes, från att arbeta ihjäl mig, och nu skickar hon er på mig för att jag skall återvända till den grottekvarnen igen? Ser ni inte att jag har det bra här. Jag behöver inte musiken längre. Den kan Wagner och hans anhang slita med hälsan, som har alla de pretentioner som jag saknar. Jag mår mycket bättre med min kroniska avkoppling i naturen. Jag kan inte få det bättre, och musiken vill bara ta min själ ifrån mig. Jag har stretat emot i trettio år och äntligen lyckats, och då ska inte ni komma hit och försöka få mig på fall igen.”

Då kom det ett bud. Jag tror det var en av trädgårdsmästarna som med bekymrad min och något försagd för att han måste störa mästaren kom fram till honom och meddelade honom något. Det var tydligen något brev. Mästaren blev genast djupt allvarlig, och hans redan djupt liggande ögon blev ännu djupare medan pannan rynkade sig i svår eftertanke inför en ny oväntad prövning.

”Vad har hänt?” frågade jag deltagande. ”Jag hoppas det inte har hänt signora Giuseppina något.”

”Det är inte hon,” sade mästaren. ”Det är min gamle vän Alessandro Manzoni. Han har dött. Ingen betydde så mycket för Italiens enande som han, då det var han som organiserade det nya italienska nationalspråket. Jag kände honom alltför väl, och han betydde hela världen för Italien. Det kan inte bara bli en vanlig begravning för en sådan man. Det måste bli en ordentlig Requiemmässa, och det är bara jag som kan komponera den.”

Jag urskuldade mig genast. ”Jag har ingenting med detta att göra. Jag svär att jag inte anade något.” Verdi log.

”Ni är lika oskyldig denna gång som förra gången. Men det är precis samma sak nu som då. Ni råkar komma in i mitt liv just när jag försöker lägga av med den påfrestande musiken, när det inträffar något som formligen tvingar mig att ta upp arbetet med den igen. Det är inte ert fel, även om sammanträffandet är märkligt. Men jag måste be er om en sak.”

”Jag står gärna till tjänst med vad jag kan.”

”Om jag efter denna Requiemmässa, som måste komponeras, sedan på nytt försöker dra mig tillbaka från musiken för gott, så kom då inte ännu en gång tillbaka och tvinga mig ner i diket igen.” Jag lovade att försöka låta bli.

Icke desto mindre blev det ännu en situation, men jag behövde inte hjälpa till de gångerna. Han hade vant sig vid att ständigt bli kallad tillbaka när han dragit sig ur kriget. Efter hans berömda och fantastiska Requiem, som i viss mån alltjämt är det yppersta som har skapats, drog han sig tillbaka på nytt, men han plågades av att han alltjämt hade ett arbete ofullbordat. Det var hans svåra dust med Shakespeare och dramat om Kung Lear, som en gång i tidernas begynnelse hade kastat in honom i ambitionen att bli operatörsättare just för att få komponera den operan, som han aldrig lyckades med. Han kämpade med företaget genom hela livet och återvände ständigt till det utan att det blev något, och det var kanske för att kompensera det misslyckandet som han i stället försökte trösta sig med Otello. Det var ändå Shakespeare, men det var inte tillräckligt. Det var inte samma dramatik som i Kung Lear. Det var då han själv bemödade sig om att få tag på mig och kallade på mig för att be om råd i en svår situation.

”Vad är problemet?” frågade jag.

”Jag blir inte av med Shakespeare. Det var han som fick mig att över huvud taget vilja börja komponera operor, bara för att få sätta upp dem på scenen och ge dem den rätta dramatiken genom min musik, men det viktigaste fattas. Kung Lears sorg och tragedi är för överväldigande för att min sorg skulle räcka till för den.”

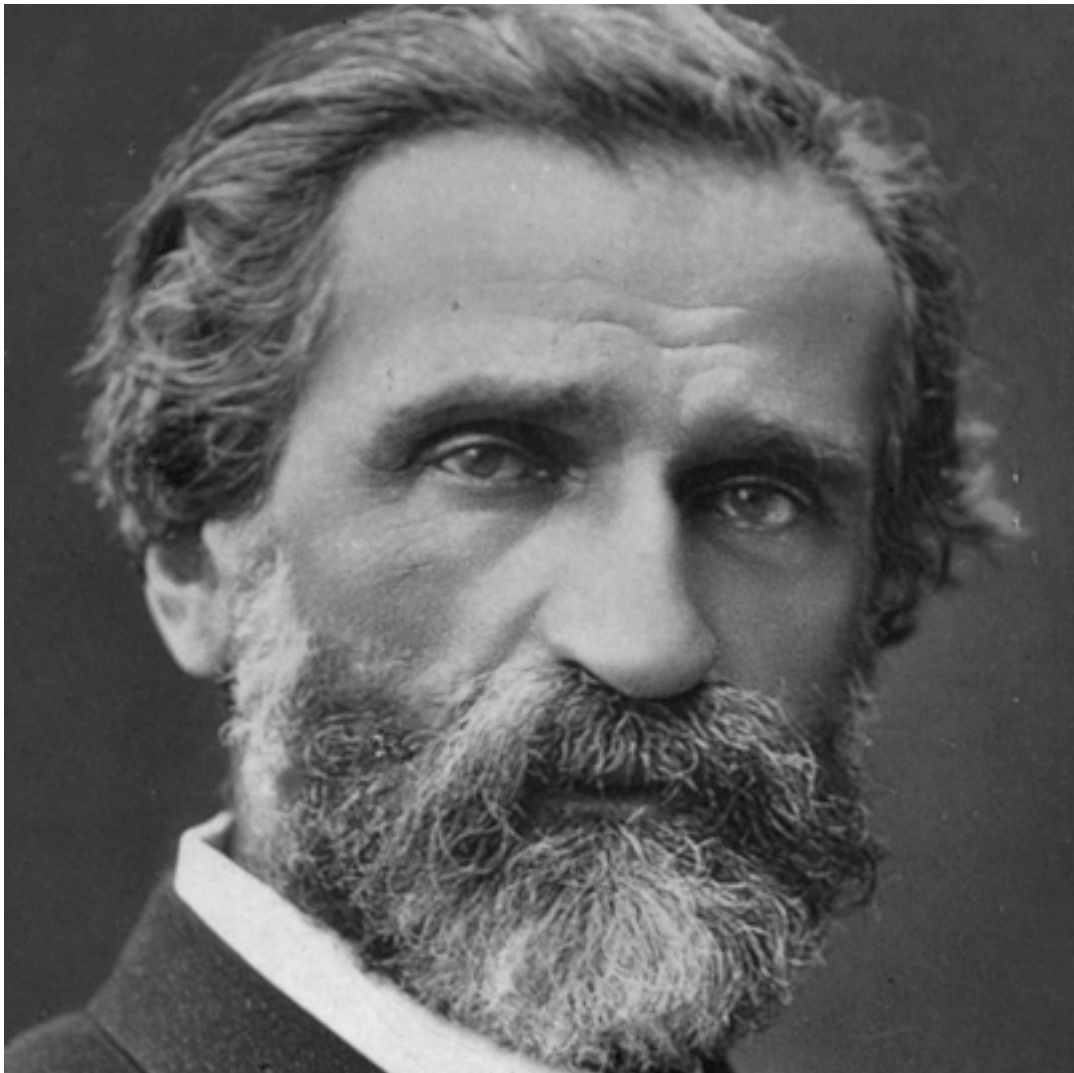
”Så ni vill ändå fortsätta komponera operor, fastän ni ideligen försökt sätta stopp för denna er verksamhet, som ni fick nog av redan innan ni började. Har då inte ni känt en större sorg och smärta än någon annan kompositör när ni förlorade er hustru och era barn, som orättvist berövades er av en grymhet värre än Kung Lears omänskliga döttrar? Kan ni då inte använda er av den egna yttersta smärtan för att gestalta konung Lears?”

”Tror ni inte jag har försökt? Jag vet inte hur många utkast jag gjort, och någon akt blev väl till och med färdig, jag ville presentera den för Wagner i Venedig för att äntligen få honom till vän, jag reste dit för att söka upp honom för att liksom få hans sanktionering av att min musik genom kung Lear kanske äntligen kunde finna nåd för hans ögon, men när jag kom fram dit hade han precis dött. Då blev jag så förtvivlad att jag rev sönder hela akten.”

”Det går troll i era tragedier, maestro. Ni skriver de värsta tragedier som någonsin komponerats för operascenen, men de överträffas gång på gång av verkligheten och dramatiken i ert eget liv. Jag kan bara försöka trösta er med att det inte är ert eget fel.”

”Skall jag då ge upp och betrakta mig själv som misslyckad och acceptera att jag aldrig får den opera komponerad som jag enkom blev operakompositör för att få komponera?”

”Så illa är det inte. Ta det lugnt, maestro. Ni har ert på det torra. Ni har komponerat 24 mästerliga operor som kommer att förbli kroniskt outslitliga, medan Wagners operor i motsats till era i stället för alltid kommer att bli en pina för känsliga öron och en ständig källa till kontroverser genom hans omänskliga översittarattityd och mänskliga hänsynslöshet.”

”Tala inte illa om Wagner.”

”Kan man göra annat om honom? Nej, käre maestro, ni och Shakespeare är mänskliga i motsats till honom. Ni måste ju inte komponera just Kung Lear. Han har skrivit andra mänskligare pjäser, om det nu var han som skrev dem. Hur vore det om ni äntligen skulle rehabilitera ert enda operamisslyckande någonsin, det där buffafiaskot som ni skrev medan er hustru dog, med att verkligen äntligen komponera en rolig opera? Det finns många roliga ämnen hos Shakespeare.”

”Vad föreslår ni?”

Jag tog till första bästa och nämnde med en axelryckning, liksom i förbigående: ”Falstaff?”

”Baryton,” sade han genast. ”Jo, han är rolig. Man kan göra en buffa av honom. Han kan få hela publiken att skratta åt sig, och samtidigt kan han skratta åt hela publiken. Världen och livet är ju en enda stor fars, vars löjlighet man aldrig kommer ifrån, vilka tragedier som än försöker spöka sig fram i den och störa den, men farsen kvarstår alltid som livets själva oförbättring i sitt löjliga innersta väsen.” Och han försjönk i tankar och började snart nynna något litet tema, som han omedelbart fäste på papper. Liksom förra gången avlägsnade jag mig försynt och omärkligt, han glömde bort mig genast och sade liksom för sig själv: ”Jag får sätta Arrigo Boito på librettot,” medan jag lämnade honom i fred. Dess värre hade jag ännu en gång egentligen oavsiktligt satt honom i arbete, och jag kände mig nästan skyldig till misshandel och bedrägeri, för han var ändå redan 80 år gammal.

Dock träffades vi ännu en gång, då han hade den stora älskvärdheten att bjuda mig till premiären på ”Falstaff”. Han kom upp till mig strax innan ankom, som han sade, för att tacka mig för Falstaff.

”Det var inte mitt fel,” sade jag. ”Det var ni själv som gjorde honom.”

”Ja, det var ingens fel,” sade han med ett lätt småleende, ”men vet ni vad, jag vet nu varför jag aldrig lyckades med Kung Lear.”

”Berätta. Vad var det för fel på honom?”

”Felet var det, att han är alldeles för olycklig. Allt går ju åt pipan för honom, han blir galen, hans döttrar förråder honom, och till slut drabbas han av att hans enda trogna dotter, den enda som älskade honom, blir hängd av sina systrar. Det är för mycket. Men jag är musiker och inte dramatiker. I dramatiken kan man åstadkomma hur mycket förskräckliga olyckor som helst, den kan vara alldeles förfärligt tragisk, och det är litteraturens stora grej, att den alltid kan överväldiga med chockerande skeenden, men musik är inte musik om den inte är harmonisk. Kung Lear kunde aldrig göras musikalisk. Han är för olycklig och slutar för olyckligt, medan musiken kanske är det enda här i världen som alltid slutar lyckligt.”

Jag funderade över denna träffande betraktelse ett ögonblick, och han om någon visste vad han talade om när det gällde musik, men när jag såg upp igen var han borta. Denna gång var det han som omärkligt hade smugit sig bort för att lämna mig i fred.

Filmkapitlet

”Kavalkad” från 1933 håller mer än väl att ses än idag. Det var på sin tid en av de stora 30-talsfilmerna och anslöt direkt till 20-talets största film ”De fyra ryttarna” med Rudolf Valentino, en film som förblev den största kassasuccén i filmhistorien ända fram till ”Borta med vinden”. Även ”Kavalkad” är pacifistisk och en stark protest mot kriget i alla dess former med betoning på första världskriget, som återges i bländande sekvenser av klipp i varandra, som en fortsättning på den starka slutscenen i ”På västfronten intet nytt” två år tidigare. ”Kavalkad” skildrar en familj i London och dess öden från Boerkriget till 1933 och slår från början an en stark pacifistisk sträng genom modern, gestaltad av Diana Wynyard, som blir den bärande gestalten

genom hela filmen. De har två söner, men även tjänstefolkets historia skildras i närbild, då den dominerande betjänten rycker ut i Boerkriget och kommer tillbaka alkoholiserad, med det resultatet att han förlorar sin familj. Hans dotter blir filmens andra kvinnliga huvudroll och med tiden en cabaretstjärna som till slut faller för herrskapets son, när han kommer tillbaka levande från de värsta striderna i första världskriget. De blir det stora kärleksparet, och vi ska inte berätta hur det går för dem.

Det är Noel Cowards film byggd på hans pjäs, som kanske är hans bästa. Han var ju själv även estradör, och det flöntiga cabaretlivet pågår hela tiden i bakgrunden som en skärande kontrast mot de ohyggliga krigskriserna. Det är i denna film hans sång "Twentieth Century Blues" framförs med ohygglig verkan i sin kontrastering mot krigs- och familjedramerna som inramar den. Det är minsann – fortfarande – en film för alla tider.

"Mrs Miniver" är som en direkt fortsättning på "Kavalkad" nästan tio år senare inspelad mitt under det andra världskriget med syftet att upplysa den amerikanska publiken om tillståndet i England under blitzten. Även här är det en mor som bär upp hela filmen, Greer Garson i blomman av sin kraft och skönhet, samma år som hon även spelade in den lika oförglömliga "Slumpens skördar" mot Ronald Colman. Här det Walter Pidgeon som hon redan är gift med från början, deras son är något av en fritänkare med klara vänstersympatier, men deras värld är den totala intakta idyllen, som kriget gradvis invaderar mer och mer – till slut får de till och med en tysk in på knutarna. Även denna film håller märkvärdigt väl ännu idag och imponerar främst genom sin makalösa formuppbyggnad – det var ingen mindre än James Hilton som stod för manuset, som ju också skrev "Slumpens skördar", och William Wylers regi är här ännu säkrare än i "Svindlande höjder" med Laurence Olivier och Merle Oberon. Filmen blir verkligt intressant från och med evakueringen av Dunquerque, medan den starkaste scenen väl är den i skyddsrummet.

En annan betydande manusförfattare i Hollywood var John Steinbeck, som gjorde sig skyldig till det litterära i ett antal av de bästa och mest intressanta filmerna, som till exempel "Vredens druvor" och två av Elia Kazans bästa filmer, "Viva Zapata!" och "Öster om Eden". En annan är en av Hitchcocks ovanligaste filmer, som idag har räknats till hans sju bästa, den mycket obehagliga "Livbåt" som utspelar sig helt och hållet ombord på en livbåt ute på Atlanten, där överlevande från ett sänkt fartyg även tar hand om en tysk, som utlöser dramat ombord. Det är ett skakande kammardrama, där huvudrollen dock spelas av William Bendix, som får sitt ben amputerat till sin outsägliga sorg, då han tror att hans flicka där hemma aldrig skall kunna acceptera honom som enbent. Tallulah Bankhead spelar den kvinnliga huvudrollen, en kallhamrad journalist som kan tyska och försöker som tolk få de olika mentaliteterna ombord att samsas och förstå varandra, även om det är omöjligt. Steinbeck har hela vägen distans till sitt ämne och går inte in på något ställningstagande utan skildrar det hela som ett rent mänskligt drama, i vilket han lyckats fånga hela det andra världskriget i ett nötskal. Hitchcocks regi och Steinbecks pathos har här funnit och förstått varandra i en mycket kvalificerad och avancerad psykologisk krigsdokumentär.

Samtidigt gjorde Anthony Asquith "*We Dive at Dawn*" om en brittisk ubåt och dess öden på jakt efter en tyskt slagskepp in i Östersjön med John Mills som kaptenen. Alla Asquiths filmer är sevärd och intressanta genom sin ständigt återkommande balansering mellan bistert allvar och uppsluppen humor, men i den här filmen är det spänning som gäller. Den börjar idylliskt i land, och det händer egentligen ingenting förrän ubåten kastar loss efter en halvtimmes pubtillvaro, men sedan byggs spänningen obönhörligt upp mot en upptornande upplösning som heter duga. Detta var väl den första riktiga ubåtsfilmen men föregriper redan alla de efterkommande med alla tillbörliga nagelbitaringredienser.

En helt annan sorts krigsfilm är ”*Dangerous Moonlight*”, som egentligen handlar mera om musik än om kriget, fastän huvudpersonen är polsk stridsflygare. Dess amerikanska titel ”*Suicide Squadron*” (Självordsskvadronen) säger mera om innehållet. Huvudpersonen (Anton Walbrook) är polack, pianist och flygare och envisas med att ta varje chans för att delta i flygkriget mot Tyskland fastän han varje gång riskerar livet och dessutom är gift med världens vackraste och charmigaste amerikanska fru, en journalist och miljonärsdotter. Han har alltså en paradistillvaro i Amerika men väljer ändå att ställa upp tillsammans med sin andra polska medpiloter i slaget om England, där ju polackerna gjorde den djärvaste insatsen. Dock är det musiken som dominerar hela filmen. Det är den berömda Warszawakonserten av Richard Addinsell, som producenterna hade försökt få den åldrande Rachmaninov att komponera, men då denne avböjt hade Richard Addinsell fått rycka in och försöka åstadkomma en Rachmaninovpastisch. Nu blev det inte det utan något helt annat, en liten pianokonsert i en sats på knappt 10 minuter, som dock aldrig förlorat sin trollkraft och popularitet. Det är extremt romantisk stämningsmusik, som inte kan undgå att beröra varje musikaliskt hjärtas innersta. Sätt detta i kombination med det polska pathoset i andra världskriget bland Warszawas ruiner, och det behövs inte mer för en överväldigande verkan för alla tider.

Den personliga framtoningen och karaktären i filmen betonas dessutom av att det faktiskt är Anton Walbrook själv som spelar – han var en kvalificerad amatörpianist, om dock österrikare, men bitter nazimotståndare, så producenterna hade inte kunnat finna en mera övertygande aktör i rollen. Dessutom har Terence Young skrivit manuset, som på 60-talet regisserade de första och bästa James Bond-filmerna, medan vad som tyvärr fallerar en aning är regin. Det hade behövts ett team som Powell och Pressburger för att få fram denna historias utomordentliga potential som krigsdrama, medan regin i stället verkar närmast formell. De bästa scenerna är flygarsscenerna, medan regissören inte tycks ha förstått sig på kvinnor.

En sådan film har vi lyckats komma över, en av de allra ovanligaste Powell-Pressburger-filmerna, nämligen ”*Gone to Earth*” från 1950, som är så långt från en krigsfilm som man kan komma. Det är deras enda kostymdrama, den tilldrar sig 1897 i gränslandet mot Wales och handlar om människans förhållande till naturen. Huvudpersonen, ingen mindre än Jennifer Jones, har tagit hand om en rävunge som hon konsekvent skyddar med sitt liv, medan två kavaljerer blir kära i henne, David Farrar som grann och rik men oförskämd aristokrat med gods och allt samt Cyril Cusack som en försynt men karaktärsfast metodistpräst. Det är han som blir gift med henne, medan den romantiske Farrar ändå inte kan lämna henne i fred, vilket får sina konsekvenser. Det hela kulminerar i en rävjakt, som ställer hela problematiken med människans förhållande till djurvärlden på sin spets.

Det är framför allt en genomgående njutbar film genom sitt underbara bildspråk, filmen är en fest för ögat hela vägen igenom, och det var detta som kännetecknade Powells och Pressburgers produktioner: övertygande regi, styvt manus och en fantastisk bildskaparförmåga. Man kan i regel aldrig i någon av deras dussintal fullmogna filmer finna någon minsta detalj att kunna invända mot, då allt är så imponerande väl gjort.

Lika välgjord och lika väl skriven men en film av ett helt annat slag var ”*While I Live*” från 1947, ett parallellfall till ”*Dangerous Moonlight*” då även denna film mest handlar om musik, medan dess egentliga handling är nästan rent metafysisk. Det hela tilldrar sig i ett hus vid kusten av Cornwall, där två systrar lever tillsammans, där den äldre tar hand om den yngre och gör allt för att främja hennes karriär som konsertpianist och kompositör. Musiken till denna film har blivit lika populär och seglivad genom alla tider som Warszawakonserten, det är den berömda *Dream of Olwen* komponerad av Charles Williams, Olwen är namnet på den yngre system, och det är hennes komposition som får namnet *Dream of Olwen*. Naturligtvis är den äldre system

överbeskyddande och går för långt i sitt körande med systemen, vilket får sina olyckliga konsekvenser: hon får sömnsvårigheter, och under ett sömngångaranfall omkommer hon, då den äldre systemen gör just det som man aldrig får göra med en sömngångare: väcker henne brutalt. Detta är inledningen till filmen.

25 år senare skall denna konsert äntligen framföras i radio, och då kommer en främmande ung kvinna in i deras hus och spelar denna musik fastän hon aldrig sett den, som om hon alltid kunnat den utantill. Detta väcker naturligtvis förvåning, och den äldre systemen tar för givet att denna gäst är en reinkarnation av hennes omkomna syster. Men familjen har även andra medlemmar, och intressanta komplikationer uppstår.

Vi ska inte gå närmare in på denna intrikata och ytterst intressanta psykologiska förvecklingshandling, som minsann inte kan avfärdas utan vidare och som man väl aldrig kan bli helt klar med att diskutera. Frågan är om denna yngre dam är besatt av hennes föregångerska eller verkligen hennes reinkarnation, men frågan ställs bara, den blir aldrig löst. Nyckeln till det hela sitter den gamle trädgårdsmästaren Nehemiah inne med, den gamle trotjänaren som steg för steg räddar hela situationen, en äkta Cornishman, som vet mer om vad som förekommer mellan himmel och jord än någon mänsklig filosofi.

En annan film där musiken räddar hela filmen är 1948 års dystra filmatisering av Tolstojs "Anna Karenina" med ingen annan än Vivien Leigh i huvudrollen. Julien Duvivier var regissören, mest känd för sina *films noir* med Jean Gabin och sådana, och detta är ingen dålig film, men den mörka dramatiska handlingen balanseras här inte med Konstantin Levin och Kitty och deras lycka, som är nästan helt utelämnade, som om de inte spelade någon roll, medan de ändå är viktiga för romanens form och balans. Naturligtvis är Anna Karenina huvudpersonen, hon är historiens enda klart dramatiska karaktär, och dramaturgiskt är det helt befogat att koncentrera allt kring henne och stryka den tråkmåsen Levin som det störande helgon han är, men dramaturgin och manuset till denna film gjordes av Jean Anouilh, och resultatet framstår som mera Jean Anouilh och Maupassant än Tolstoj. Filmen är mörk och dyster trots Vivien Leigh, som alltid är bra, och bara musiken gör den vacker ändå, men slutscenen är en katastrof. Man kan inte lämna Anna Karenina ensam på det sättet, vilket Tolstoj minsann inte gör, och Ralph Richardson som Karenin gör ett närmast elakt intryck, ett drag som han helt saknar i boken.

I den ryska "Anna Karenina"-filmen från 1965 har man försökt göra Tolstoj rättvisa och egentligen lyckats bättre än i någon av de tre andra. Hon spelas med all ära av Tatiana Samoilova (från "Och tranorna flyga") som lyser upp rollen även om hon inte helt lever upp till Tolstojs och Greta Garbos nivå. Här är emellertid Konstantin Levin ovanligt lyckad, och detta är den enda filmversion som tagit fasta på den viktiga kontakten mellan Levin och Anna och som tagit med den viktiga detaljen hennes porträtt. Emellertid är musiken en katastrof i denna film, modernistiskt sovjetisk och inte det minsta erinrande om det 1870-tal som filmen ändå handlar om, och även scenografin är långt ifrån 1800-talets Ryssland och närmast påver och tråkig i sin avskalade sovjetiska tristess. Den värsta katastrofen är emellertid Karenin, som inte ens är en karikatyr av den stela ämbetsmannen utan en så tråkig och avskräckande ful och livlös karl att han inte längre är det minsta trovärdig, allra minst som man åt Anna, som dock skall ha fått ett barn med honom, vilket med en sådan typ förefaller omöjligt. Annars är realismen välgjord alltigenom, i synnerhet i hinderrittsscenen, som är bättre gjord än i någon annan version.

Därmed tar ändå Greta Garbo priset som den mest övertygande gestaltningen av Anna Karenina, medan Keira Knightleys moderna gestaltning nästan når upp till den samma. Om 30-tals filmen med Garbo och en oöverträffbar Basil Rathbone som Karenin förblir den bästa versionen är dock den moderna Anna Karenina-filmen ett utmärkt komplement till den.

Låt oss ännu dröja kvar vid några 40-talsfilmer, som ändå förblir den tidsepok före televisionen varunder filmen nådde sin högsta konstnärliga utveckling. En annan klassisk krigsfilm är Leslie Howards nästsista film *"Pimpernel Smith"*, en travesti på fabeln om den Röda Nejlikan flyttad till andra världskriget, där i stället för det franska skräckväldet vår nejlিকা tar upp kampen med nazisterna. Hans förklädnad är här inte någon tontig lord utan en arkeologisk professor, som diskuterar Shakespeare med Reichsministern, som hävdar att Shakespeare måste ha varit tysk. Leslie Howard kommer över en bok som tycks övertyga honom om att Shakespeare var earlen av Oxford, varför han ändå måste ha varit engelsman. Den imposanta Reichsministern, övertydligt en parodi på Göring, spelas av den store Francis L. Sullivan, Bumble i *"Oliver Twist"* och Jagers i *"Great Expectations"*, och de matchar varandra alldeles utmärkt. Manuset är snillrikt hela vägen, och i och med Leslie Howards död två år senare kom filmen att efteråt framstå nästan som profetisk.

Det har aldrig blivit helt klart varför tyskarna sköt ner passagerarplanet mellan Lissabon och London med 17 passagerare den 1 juni 1943, där Leslie Howard var en av dem, då 50 år fyllda, men det lär ha förekommit ett rykte om att Churchill skulle ha tagit det planet. Churchill beklagade själv i efterhand, att oklarheten i hans resplaner kunde ha resulterat i Leslie Howards död. Nedskjutningen ägde rum långt ute i Biscaya mer än väl utanför alla territoriella luftrum.

Filmen om president Wilson 1918 är dryga två timmar lång men fullständigt fängslande och engagerande hela vägen inte minst genom Alexander Knox innerliga gestaltning av huvudrollen, samtidigt som man får upplysande inblickar i denne presidents förtvivalade kamp för att hindra att det skulle kunna bli ännu ett världskrig. Han slet ihjäl sig för detta, den försynte men djupt bildade skolläraren och rektorn från Princeton University, den mest intellektuelle och vettiga president USA har haft i det århundradet vid sidan av Kennedy, och måste ändå erkänna sig besegrad i kampen mot den amerikanska okunnigheten, där republikanerna aldrig fattade hur viktigt Nationernas Förbund kunde vara; och när hans efterträdarkandidat förlorade mot republikanen Calvin Coolidge, som sade nej till Nationernas Förbund, insåg han att det andra världskriget redan var på väg, vilket var hans livs svåraste nederlag.

Filmatiseringen av Robert Louis Stevensons *"Skattkamarön"* från 1881 förblir oöverträffad med Robert Newton som en bländande färgstark John Silver, som dominerar hela filmen från början till slut, medan endast pojken Bobby Driscoll i någon mån assisterar honom. Den producerades av Walt Disney och är det idealiska pojkäventyret ännu idag, som Stevenson själv hade haft stor glädje av.

En annan fantastisk film som orättvist glömts bort men som borde vara aktuell igen idag med sin globala problematik är den udda science fiction-filmen som på svenska hette *"SOS världen brinner"* men som på engelska hette *"Voyage to the Bottom of the Sea"*. Båda titlarna är helt riktiga, ty världen brinner verkligen i filmen, och det är bara en ubåt och dess kapten med besättning som kan rädda den. Det är en imponerande äventyrsfilm med ett mycket styvt manus, inledningsscenerna med kalabaliken i FN-högkvarteret är mästerverk, och Walter Pidgeon spelar den hårt prövade kaptenen, som ensam vet vad som är det rätta att göra och gör det i trots mot överväldigande krafter som försöker motarbeta honom genom sabotage och annat, medan Joan Fontaine spelar psykiatrikern som nästan blir hans, besättningens och världens undergång. Det är en nagelbitare av imponerande briljans, medan man anar att filmen blivit utsatt för omfattande nedklippning – inga scener saknas, men det går alldeles för fort, och slutscenerna hade vunnit på att göras mera detaljerade. Vad som mest imponerar med filmen är dock fotot, fantasin och musiken, som i sin suggestivitet är perfekt anpassad till den spektakulära handlingen.

Slutligen måste vi också kommentera en av de roligaste komedier som gjorts, där den brittiska flottan driver med sig själv genom att låta ett litet spädbarn komma ombord och välla

många rubbade cirklar. Handlingen är genialisk och helt trovärdig hela vägen igenom, de båda sjömännen Richard Attenborough och John Mills, benämnda Knocker och Puncher, då båda är slängda i boxning och tydligen gärna deltar i slagsmål, råkar ut för ett omfattande sådant under en permission i Neapel, vilket medför komplikationer, då världens sötaste lilla gosse hamnar i förvecklingarnas centrum. Vi har recenserat denna solskenshistoria förut och nöjer oss därför med att konstatera, att den var ännu roligare tredje gången – denna komedi kommer alltid att stå sig. Den hette på svenska "Flottans gullgossar" men på engelska mera korrekt "*The Baby and the Battleship*" från 1956.

Så kommer vi då fram till det svåra moment, då det gäller att utkora årets bästa sedda filmer. Det blev i mångt och mycket ett fransmannens år i år för Fritänkarens cineastiska del. På femte plats måste vi dock placera Lars von Triers mycket imponerande drama "*Melancholia*", en sorts filosofisk science fiction-skräckis om en annalkande meteor i samband med ett strandande bröllop. Framför allt visuellt var filmen av överväldigande verkan, skådespeleriet var också ypperligt hela vägen igenom med Charlotte Gainsbourg och Kiefer Sutherland i två av huvudrollerna, medan som alltid den där danska dogma-tekniken kan vara ganska påfrestande, som dock passade bra till den första halvlekens katastrofala bröllop.

Resten blir bara franska filmer. "*Faubourg 36*" handlar om en teater i en Parisförort under 30-talet, som hotas av nedläggning, då den inte är tillräckligt vinstgivande. Den är direkt erinrande om René Clairs lysande franska 30-talsfilmer och Marcel Carnés "*Paradisets barn*", som ju också handlar om en teater och dess människor, men denna nästan överträffar alla dessa i sin lysande exposé över hela 30-talet, dess porträttgalleri är dubbelt så rikt som de ovan nämnda filmernas, och scenografin med bildspråket är virtuost hela vägen igenom. Detta är en bländande intagande film som man gärna ser om igen vid tillfälle.

"*Ne le dis a personne*" ("Säg det inte till någon") har närmast karaktären av en Hitchcockthriller, när en sedan sju år död hustru plötsligt börjar spöka för sin man, en läkare, varvid mordutredningen sju år tidigare aktualiseras och måste återuppväcka gamla trauman. Det är en snillrik thriller med ideliga överraskningar och fantastiska utvecklingar med ett rikt persongalleri, som hela tiden kommer med nya vändningar, medan allting ändå hänger samman och får sin logiska förklaring. Det är en omfattande korrupsionshärva med hästavel och hästsport i centrum, där dock alla skurkar till slut får vad de förtjänar, medan de oskyldiga får sin rättvisa upprättelse. Samtidigt är det en mycket vacker film.

"*Deux jours à tuer*" är trots thrillerens alla mord och våldsintriger ändå en mera allvarlig historia om en man som mitt i livet plötsligt gör sig till ovän med alla sina vänner och bryter med sin hustru under upprörande former, fastän deras existens är idealisk med två barn och allt på det torra. Han verkar ha allt vad en man kan önska sig och överger ändå allt. Detta är en mycket mänsklig och gripande historia, och man står som ett stort frågetecken inför alla hans besynnerligheter, tills han under sin flykt från verkligheten kommer hem till sin pappa, som levat många år ensam på Irland. Där först börjar bilden småningom klarna och leder till en förkrossande upplösning, som ingen hade kunnat ana. Detta är ett drama som man aldrig glömmet.

Första priset måste dock gå till den unika världsomspännande dokumentären "*Home*", filmad under nästan tjugo år av fransmannen Yann Arthus-Bertrand i ett försök att fatta och belysa världens biologiska och kritiska situation när det gäller miljön och de skador mänskligheten vållat den. Det är alltså en närmast encyklopedisk film men förtrollande väl gjord hela vägen, då den nästan uteslutet filmats från luften med helikopter, samtidigt som den har sitt mycket allvarliga men ändå upplyftande budskap, i en modig konfrontation med världens faktiska tillstånd i egenskap av miljömässigt ihjältorterad av människan, medan det ändå samtidigt finns mänskliga krafter som aktivt arbetar för motsatsen. Detta är en film man aldrig kan se sig mätt på genom dess oerhörda bildmaterial, men den skall ses i sin franska

originalversion, inte i den amerikanska nedklippningen, om man skall kunna erhålla den fulla behållningen av den.

Fastän vi aldrig tidigare fått fram en dokumentär bland årets fem bästa filmer är dock denna självklar som årets enda tänkbara förstapristagare.

Några milstenar, januari 2014.

- 1 50 år sedan Otto Olsson dog.
- 2 200 år sedan Lord Byron fullbordade "The Corsair", en av hans mest framgångsrika böcker.
- 3 90 år sedan Howard Carter fann Tutankhamons grav.
- 4 Jane Wyman 100 år.
70 år sedan mordet på Kaj Munk.
- 7 Nicolas Cage 50 år.
- 13 150 år sedan Stephen Fosters död.
- 23 Rutger Hauer 70 år.
70 år sedan Evard Munchs död.
- 26 80 år sedan Tyskland och Polen undertecknade en överenskommelse 1934 att inte angripa varandra på 10 år.
- 27 70 år sedan Leningrads befrielse efter 800 dagars belägring med 600,000 döda.
- 28 1200 år sedan Karl den Store dog.
Skulptören Jean-Baptiste Pigalle 200 år, mest känd för platsen i Paris efter hans namn.
- 29 Oprah Winfrey 60 år.
50 år sedan Alan Ladd dog.
50 år sedan premiären på "Doktor Strangelove".

Påskbesvär, del 7: Smärtan i Danmark

Sista dagen i Verona var samtidigt den första vårdagen och min avresedag. Vid Brennerpasset väntade snön, och den låg även kvar i Danmark, ehuru vädret där var alldeles strålande.

Resan gick bra till Fulda, där man liksom förra året fick vänta en och en halv timme efter att allt hade stängt på anslutningståget, som som vanligt var förfärligt: antagligen de mest obekväma sittvagnarna i Europa, som man måste sova källprakt sittande i då de inte gick att dra ut, och då man inte kunde sträcka ut sig, då det var för många i varje kupé. Dessutom blev det en timme försenat.

I Köpenhamn gällde det att få tag på min äldsta broder. Jag följde hans instruktioner via mail och försökte nå honom genom en mynttelefon, som bara släppte igenom alla mynten. Minimiavgiften var 15 danska kronor, så jag måste satsa mitt 20-kronorsmynt på ett enda samtal. När jag slutligen fann en automat som fungerade svarade en automatisk röst något på danska och klippte genast av samtalet. Jag hade åtta kronor till godo, men automaten behöll alla åtta. 20 kronor för ett automatiskt telefonmeddelande som inte kunde besvaras.

Mitt enda val var att bege mig till den enda adress till någon av hans arbetsplatser som jag kände till, som var Store Kongens Gade någon kilometer bortom Ströget. Där blev jag vänligt mottagen av receptionen, en grekinna, som gjorde vad hon kunde för att hitta honom. Jag fick tala med diverse kolleger, som slutligen anvisade mig till en annan gata nere vid hamnen. Det var bara några kilometer bort. Här blev jag åter väl emottagen av en rysk receptionissa som gjorde vad hon kunde för att hitta honom. Det skickades sökare över hela huset, men ingen kunde hitta honom, medan han ändå borde vara där någonstans. Till slut föreslog jag att man skulle pröva

hans mobilnummer. Det kunde jag ju inte slå själv, då jag saknade mobil och aldrig ville skaffa mig någon sådan, då bland annat tre av mina vänner avlidit i hjärntumörer till följd av mobilsamtalstrålningar, och så fick vi plötsligt tag på honom. Det visade sig att han varit i huset hela tiden men osynlig, så vi fick äntligen talas vid.

Han hade inte mycket tid, men huvudsaken var att vi alls fick ses. Han hade fått nya glasögon med +6 på det ena ögat, dubbelt så starkt som mitt sämsta, men annars var han helt som han alltid hade varit. Han och kusin Alberto i Verona skall båda fylla 70 i år och arbetar båda lika hårt fortfarande som alltid. Vi diskuterade hans eventuella planer för firandet, men ingenting säkert var planerat.

Min andra bror var precis i Köpenhamn och skulle fara ut, och vi försökte nå honom, men det gick inte. Senare fick jag veta att han då satt i bastun. Där kan man inte ens svara i en mobil. Så jag fick fara ut till Dronningmölle på egen hand.

Som väl var var vädret drägligt, så det var ett friskt nöje att gå från Hornbaek till Enggården, trots det tunga bagaget. Väl där fick jag äntligen ta del av smärtimpakten efter frånfallet.

Gun hade ringt till Michael den torsdagsmorgonen och sagt att hon nog inte kunde laga middag åt dem den dagen. Han hade hört på hennes röst att hon inte mådde bra och ringde genast till Susanne att kolla upp henne. Susanne fann det genast angeläget att kalla på en ambulans. De var hos henne hela den dagen på sjukhuset tills Marcus tog över på kvällen. Då hade tillståndet stabiliserats, och det var då jag hade mitt telefonsamtal med Michael om den goda prognosen att hon troligen skulle komma hem om fem dagar.

På fredag morgon ringde de från sjukhuset och sade att tillståndet hade försämrats – oregelbunden puls, otillräcklig syrehämtning och lunginflammation. Michael och Susanne kom genast. Marcus ville komma, men Michael sade i telefon, att antingen skulle hon bli bättre eller skulle det gå snabbt, så att Marcus ändå inte skulle hinna.

Det gick snabbt. Hon verkade lugna sig, bad om en kopp kaffe, fick sin kopp kaffe – och försvann plötsligt.

Michael ringde till Rasmus, som mailade mig och många andra. Det var omkring halv 2 på dagen den 15 mars.

Nio dagar senare hölls minnesstunden i Stockholm med Rasmus och Bianca, Michael och Susanne bland andra närvarande men ingen av oss andra syskon – Margherita hann inte i tid, och både Marcus och jag var för upptagna.

En vecka senare hölls minneshögtidsstunden på Enggården i Danmark, och då var bara jag frånvarande, som var med den övriga slakten i Verona. Ett femtiotal gäster kom, bland annat dottern till en dam som på sistone blivit nära vän med Gun och vars man begravts samma dag som Gun föll ifrån. Sedan dess har Danmark haft vackert väder.

Det var således ett abrupt avsked med abrupta avskedstillställningar. Vanligen brukar man vänta någon månad efter frånfallet för att få allting väl organiserat, men här väntade man inte, lika litet som Gun gjorde det själv, som om hon haft bråttom. Följaktligen måste tre av hennes barn bli frånvarande från avskedet i Stockholm och jag själv inte kunna närvara vid det andra heller.

Michael bad mig gå igenom hennes saker om det var några skivor eller böcker jag ville ha. Hennes hem hade redan packats ihop och omvandlats till något av ett litet museum för henne med enbart hennes konst, vilket jag innerligt hoppas det får förbli. Helst hade jag sett att hela hennes sista hem hade fått förbli intakt som det var.

(Avslutning i nästa nummer.)

Tillbaka till Spiti, del 4: Dankhar.

Dagen blev minst sagt äventyrlig. Det var planerat att vi med Karma skulle fara med jeep upp till Demul och därifrån vandra ner till Dankhar, en vandring som till en början skulle vara brant men som sedan skulle bli lättare.

Byn Demul låg uppe på 4300 meters höjd, och uppstigningen dit över Spitalen var hisnande. Där skildes vi från Karma och inledde nedstigningen.

Denna visade sig mer än bara svår, då föret var förrädiskt och slipprigt hela vägen. Det gick därför extremt långsamt, och det uppstod en kris när vi äntligen nådde ner till fast mark och inte genast kunde orientera oss till fortsättningen av stigen. Till en början följde vi fel flod motströms, vilket vi tvingades inse när där inte fanns någon stig. När vi kom fram till rätt flod var dess enda bro bruten med mitten i vattnet och två kanor ner i det från båda håll. Vi försökte finna ett vadställe, men strömmen var för strid. Det var helt enkelt omöjligt, och Janne, en erfaren fjällvandrare, skulle inte ens i Lapplandsfjällen våga korsa en sådan ström. Detta är ett vanligt problem i Ladakh och Spiti – skyfall resulterar alltid i översvämningar och brutna eller bortförda broar, och de kan ligga oreparerade i årtal. Därför är jag i allmänhet ovillig till äventyrliga vandringar i dessa berg med oanade faror på vägen, men detta var Jannes enda chans till en *trek* i Spiti, där Pindalen var uträknad, och jag ville inte göra honom besviken.

Vi måste anlita den brutna bron – och lyckades. Ett hopp av denna typ kräver noggrann koncentration och precision, men ingen plurrade.

När vi äntligen nådde Solang, som låg på halva vägen, en by på två hus, var klockan redan kvart före ett – vi hade hållit på i tre timmar och var ansträngda. Det såg illa ut för vår ankomst till Dankhar idag.

Vi kom fram till byn Lalung tjugo över två och beslöt att stanna där för natten. Vi fann ett trevligt *home stay*, där jag kunde sitta på taket och läsa i solskenet, och middagen blev en upplevelse. Under dess lopp ankom tio släktingar av alla åldrar, fem barn, två systrar, en åldrad mamma och några till, så att köket fylldes av tretton personer. Middagen avslutades med mintte, som var kvällens clou.

Under dagen hade vi försökt besöka den lokala butiken. Den skulle ha öppnat klockan sex, men den öppnade sju. Vi fick knacka på och tränga oss in för att visas in i ett särskilt rum med varor – nästan bara godis alltsammans, med några läskedrycksflaskor, – mjölk och några ägg, och resten nästan bara godis.

Det var ett streck i programmet att nödgas fastna på detta ställe, vilket kanske skulle kosta oss en dag, men passet till Kunzun La var ändå blockerat fortfarande, vi kunde ändå inte komma ut på några dagar, och det var hela Spiti som var utan elektricitet sedan tre månader, inte bara denna by.

Det hade naturligtvis varit bättre om vi låtit Karma köra oss först upp till Demul och sedan direkt till Dankhar. Det hade besparat oss mycket tid, ansträngning, obekvämlighet och brutna förhoppningar, men det är lätt att vara efterklok.

Vi hade emellertid en angenäm natt, jag hade ett långt pärlband av angenäma drömmar och drömde bland annat att hela familjen Gumucio, våra barndomsvänner från Chile, flyttade tillbaka till Göteborg hela familjen, med Alejandro och Inez, Luis Enrique och de andra. Vi hade bett om tidig frukost för att säkert nå fram till Dankhar och ha tid på oss där. Jag vaknade halv 7, men Jannes tillstånd var kritiskt då han hade feber. Vi fick frukosten kvart i 7, omelett, chaupathis och te och var redo att starta.

Janne skulle ha betalat mycket för skjuts ner till Dankhar, och vi frågade om saken. En jeep skulle till Kaza men var fullsatt. *No deal*. Vi fick gå.

En bit nedåt hann emellertid den jeepen i fatt oss. Vi stannade för att släppa förbi den. Den stannade också. Föraren sade något och pekade uppåt. Vi förstod inte vad han menade, tills det gick upp för oss att vi fick sitta på taket. Det var bara att tacka och ta emot.

Det var som att rida på en kamel, då sjögången var oerhörd. Det gällde att gardera sig inför varje kurva. Vi hade inget att sitta på utom ett reservdäck, vars fälg slet sönder mina byxor. Fem kilometer från Dankhar signalerade jag att vi ville stiga av, där var ett fotomotiv jag inte ville missa, och det var rätt ställe för avstigning, då jeepen snart skulle dyka neråt mot Kaza, medan vi måste fortsätta uppåt mot Dankhar.

Vi nådde det övre klostret tjugo över 9. Därmed hade vi hela dagen på oss och kunde ta det lugnt med förfriskningar och lunch på det sedan 2010 nyuppförda gästhuset, som inte funnits till när vi varit här 2005 med Silvia och Sergio och som erbjöd både angenäma rum och restaurang med alla faciliteter.

Emellertid var menyn något av en paradox. Där fanns allt: tibetanskt, kinesiskt, indiskt, israeliskt, italienskt, pizza och *chop sey*, det var en luxuös meny på ett dussin rader i vackert stiltryck men med ögonbrynshöjande priser, och det visade sig att intet av all denna härlighet fanns tillgängligt i köket, inte ens *curd*.

Frågan uppkom om vi skulle besöka den berömda sjön. Jag ville det absolut, men Janne behövde vila.

Det var klokt av honom, ty vägen upp var brant, med den påföljd att vägen ner måste bli farligt glissando hela vägen. Sjön var inte mycket till sjö, snarare ett mellanting mellan en tjärn och en pöl, kanske en göl, men det var ett meditativt ställe med en vacker nyuppförd stupa över stranden. Någon sade att det fanns fisk där. Sjön hade tillflöde, men jag kunde inte se något utlopp. Här såg mina engelska vänner från Cambridge 2005 ett underligt djur vid den motsatta stranden som vi först efteråt kom på att måste ha varit en snöleopard.

Det var inte lätt att ta sig ifrån Dankhar. Vi förhörde oss om möjligheten att ta buss eller *shared jeep* därifrån, men det senare var inte möjligt. Det kanske skulle gå en buss vid tretiden, men det var osäkert, då både vägen till Kinnaur och till Manali var blockerade. Hur som helst måste vi ta oss ner till landsvägen, en nedstigning på några hundra meter.

En jeep avgick precis med plats på flaket, så att vi missade den. Ingen annan var startklar. Vi måste ta oss ner till fots och hänvisades till en diffus stig längs med berget. Det var åter glissando hela vägen som gällde, och dessutom avbröts stigen vid ett tillfälle och fortsatte högre upp på andra sidan – det är ofta så med stigar i Himalaya. Man får gå på känn.

Det tog en dryg timme för oss att ta oss ner, och väl där nere brände solen på ordentligt – enligt Janne var det 500 meter vi gått ner. Vi hade sett två bilar fara längs landsvägen ovanifrån, väl trafikerad var denna huvudväg inte, men vi hoppades ändå på lift.

Flera bilar körde förbi utan att stanna fastän de hade plats. Endast två av fyra var fulla. Med den femte fick vi lift efter en halvtimme – på flaket.

Det var en tuff skumpa-dumpa-färd på stående fot på 22 kilometer med gupp hela vägen, och det gällde att ha mjuka knän, precis som man när man skidar.

Vi var framme i Kaza före tre och hade därmed inte förlorat någon dag trots ganska påfrestande kriser och äventyr.

(I nästa nummer: *Krisen*.)

Resan till Dzhongkhul, del 13: Padumpiruetter

När jag träffade Mikael på morgonen kom vi överens om att satsa på Dzhongkhul. Jag hade varit en idiot som inte tagit chansen och hoppat av bussen på rätt ställe på vägen ner, men de andra ville etablera sig i Padum först. Att ta sig till Dzhongkhul visade sig inte vara så lätt som vi alla trott.

Min värd på Uttaranchal berättade att det gick en buss till Phey i närheten klockan 4, så att man måste stanna i klostret över natten. Min förfrågan om jeepmöjlighet gav ett pris på 3300 rupier, 600 per person. Det var utslutet.

Då vi inte kunde ta bussen förrän sent på eftermiddagen ville jag gå av och an till Karsha. Mikael och Sofia ville hänga på liksom även ett roligt äldre par från Hongkong, som vi träffat redan i Kargil. På fem man hand gick vi iväg, men då de två andra männen hela tiden måste vänta på sina kvinnor kom jag snart långt ifrån dem. Karsha var sig likt i sitt oförlikneliga panoramaläge, det bästa i Zanskar. På väg ner träffade jag kinesen sittande väntande på sin fru. De hade i alla fall kommit så långt. Det polska paret var spårlöst försvunnet. De hade inte sett dem.

Tillbaka i Padum fick jag veta att det inte alls gick någon buss norrut denna dag. Vi var hänvisade till jeep, men det koreanska paret hade fått tag på en för bara 2000, som även skulle köra oss ner nästa dag. Alltså inväntade vi Mikael och Sofia, som fortfarande var borta.

Men de kom till rätta. De hade träffat kineserna i Karsha, och nu ville också kineserna komma med till Dzhongkhul. Det skulle bli sju i bilen för bara 300 per person. Det verkade lovande, om det gick.

På morgonen hade jag förlorat mina glasögon någonstans. Jag var säker på att det var på kaféet där jag hade suttit med Mikael, när jag senast använt dem, men där hittades ingenting. Jag vände upp och ner på allt i mitt rum, men de fanns ingenstans. Det var den totala katastrofen. Utan glasögon var jag värdelös. Jag försökte på nytt på kaféet, kocken tillkallades och köket genomsöktes, men utan resultat.

Till slut kom Mikael till mitt rum med deras bagage. Jag berättade för honom om den stora olyckan och var beredd att dra med honom till kaféet som vittne. "Vad är det som ligger där?" frågade han och pekade på madrassyget. Det var glasögonen. De var så perfekt kamouflerade mot tyget att jag varken kunnat se dem utan eller med reservglasögon. Än en gång blev man påmind om hur sårbar man var med sitt ögonhandikapp och hur viktigt det var att alltid kontrollera vad man hade och inte hade med sig.

På Chamling satt det ett italienskt par. De hade beställt den spaghetti som stod på menyn och väntat i två timmar. Kyparen förklarade enträget att den måste kokas först. Det var inte Buitoni. Till slut gav de upp. Damen gick ut, och hennes äldre kavaljer tänkte följa efter, när spaghetin plötsligt var klar efter två timmar. Den kunde ätas.

När Mikael sökte ett värdshus fann han ett ställe som hette "*Kailas Hotel Restaurant and Bar*". Han frågade om det fanns rum, och visst fanns det rum. "Hur mycket kostar det?" frågade Mikael. Det kostade 400 rupier. "Får jag se?" frågade Mikael. Värden tog fram en flaska och sade: "Here is your rum."

Han berättade också om sin resa som liftare till Vladivostok från Polen. Det hade tagit 45 dagar. "I början var det intressant, man träffade nya människor, men det var bra att vi var två, för efter den första veckan började det upprepa sig. Efter varje 300 kilometer fanns det en restaurang med en bar, och där träffade man alltid samma folk. Vi liftade mest med lastbilschaufförer, och de ställde alltid samma frågor, varifrån vi kom och vart vi var på väg. Efter Ural blev också landskapet bara en ständig upprepning. Bara platt och skog vecka efter vecka. Det inträffade aldrig någon förändring, aldrig nya frågor, aldrig omväxlande människor, bara upprepad monotoni hela vägen i fyrtiofem dagar, så det var tur att vi var två."

Till slut lyckades vi komma till rätta alla igen, och koreanerna hade fått fram bilen med chaufför. Han verkade mycket trevlig men talade dålig engelska. Vi var alltså en intressant grupp om ett sydkoreanskt par, ett äldre par från Hongkong, ett polskt par och så jag. Kineserna och jag var över 60, medan alla de andra fyra var under 30.

Molnen var ganska hotfulla, och det uppstod den vanliga eftermiddagssandstormen med en handfull regndroppar, men vi körde hastigt iväg.

Efter halva vägen ungefär gjorde chauffören plötsligt en tvär gir och körde över en bro över floden för att fortsätta i motsatt riktning på andra sidan. Något verkade fel, men ingen sade något. Vägen var bra, och det gick ständigt uppåt, så det var möjligt att chauffören visste bättre än vi – ingen av oss hade ju varit i Dzhongkhul förut. När chauffören omsider stannade för att

kolla ett bakhjul frågade jag Mikael bakom mig: "Har du någon aning om vart vi är på väg?" Det hade han inte. Även han hade för sig att vi borde ha fortsatt norrut på den andra stranden. Ingen av de andra förstod kursändringen heller. Så när chauffören kom tillbaka frågade jag honom vart vi var på väg. "Zombao," sade han, "Guru Rimpoches heliga grotta, som koreanerna önskat." Det hade uppstått ett missförstånd. "Dzhongkhul" och "Zombao" låter ganska lika på ladakhiska, och han hade missuppfattat destinationen. Det var bara att vända och köra tillbaka igen.

Det visade sig senare att Guru Rimpoches heliga grotta och Naroda Rimpoches heliga grotta vid Dzhongkhul var två helt olika saker. Guru Rimpoches heliga grotta låg mycket riktigt vid Zombao men var utan kloster, och det var två kilometers vandring upp för berget till grottan från Zombao. Det var denna heliga grotta koreanerna önskat besöka och meditera i, men när vi väl kom fram till Dzhongkhul var det för sent att även besöka den andra heliga grottan. Jag föreslog att vi skulle ta den på vägen tillbaka följande dag, men chauffören avrådde på grund av de två timmarnas extra vandring uppför. Ingen annan utom koreanerna var heller intresserade av den heliga grottan.

(I nästa nummer: *Dzhongkhul*.)

Föreseningsresa med komplikationer, del 2: UFO-diskussioner.

Nattbussen till Manali blev en hisnande upplevelse. Chauffören körde på av bara fan. Resan skulle ha tagit tio timmar men tog bara sju och en halv. När vi tog denna nattbuss med Janne i augusti startade vi halv 8 och var framme strax efter fem. Nu startade vi halv 10 och var framme klockan fem. Skillnaden var att denna nattresa var isande kall. Man fick dra på sig strumpor och extra tröja men frös ändå, då vissa fönster hela tiden gled upp av sig själva så att tvärdraget inte bara var konstant och accelererat genom bussens våldsamma framfart utan dessutom kallt. Som väl var hade jag min whisky. Det visade sig ha varit väldigt förutseende att köpa en extra halvflaska whisky på flyget (vilket jag aldrig gjort tidigare) som var lätthanterlig och diskret på bussen, medan hanterandet av en full *Jägermeister* hade varit betydligt besvärligare.

Då jag inte ville väcka upp min värd klockan 5 på morgonen stannade jag på busstationen tills vidare och värmdde mig med te vid en öppen brasa, som några andra delade. Så småningom ljusnade det äntligen, och jag begav mig upp till mitt värdshus.

Det såg tomt och tillstängt ut, men dörren var reglad inifrån, så någon måste vara hemma. Jag ringde på med jämna mellanrum och väntade i en halvtimme utan att någonting hände. Till slut kom grannen ut och hjälpte till. Han hade sett min värd varje dag, så han var definitivt hemma men hade tydligen just denna dag svårt för att vakna. Till slut fick vi liv i honom, jag bad om ursäkt för att jag stört honom, men han var bara glad åt en äntlig gäst. "Du borde ha ringt mig innan och förvarnat mig," sade han. Jo tack, ringa till Manali från Göteborg till ett nummer som jag aldrig fått och ingen nummerupplysning kunde leta fram. Han hade ju inte ens internet.

Men jag blev väl omhändertagen, fick finaste rummet, kunde genast ta en het dusch och få frukost i den värmande soluppgången. Han berättade att vädret var ovanligt klart för oktober, att dagarna var ovanligt heta men att nätterna var ovanligt kalla.

Efter frukosten och efter två natters förintelse, den ena genom *jet lag*, den andra av kyla, båda uthärdade i tvångssittning, kunde jag inte avhålla mig från att somna in. Följaktligen sov jag bort hela morgonen till min gränslösa förtrytelse.

Det var ovanligt tröttsamt att gå upp till Vashisht i det närvarande tillståndet, men Johannes väntade på mig där. Vi hade gjort upp i förväg som vanligt, och jag hade lyckats hålla tidtabellen, så det var inga problem. Över en balsamisk lunch med *fruit curd* och honung kom vi genast in på halsbrytande samtalsämnen.

UFO-problematiken var i mera dynamisk expansion än någonsin i samband med de senaste årens rön om nyupptäckta pyramider från långt före förhistorisk tid, om nya gravar från samma tid med bl.a. säregna långskallar och andra tydliga indikationer på att människan härstammar lika mycket från rymdvarelser som från aporna om inte mera. Jag frågade försiktigt om hans senaste UFO-kontakter, då han ju hade brukat ha sådana.

”Jag kan inte berätta mera än vad jag redan berättat. Alla som forskar i UFO hamnar ofelbart i oändligheten. Einsteins relativitetsteori, som utklassade Newtons definierbara och fattbara fysiska universum, var bara ett försiktigt steg mot en tröskel, som förde tröskeln inom synhåll. Att komma åt tröskeln, att ta steget ut i oändligheten, att få kontakt med det liv där ute som måste finnas, blir nästa steg. Sedan öppnar sig en helt ny värld igen som ingen på jorden kan bilda sig en föreställning om.

Alla som skriver UFO-böcker, och det kan vara helt vederhäftiga vetenskapliga analyser om flygande tefat, gröna varelser, förflyttning oöverskådliga antal ljusår i ett ögonblick, brukar vanligen i sin följande bok ta tillbaka allt de sagt tidigare och komma med helt nya ännu mera övertygande utläggningar om hur det verkligen förhåller sig, tills de vanligen förlorar sig i djungeln av fenomenens variation och själv motsägelsefullhet, då i regel ingenting någonsin stämmer. Vi har helt enkelt att göra med främmande dimensioner som är omöjliga för oss att fatta med hjärnan och som bara kan kommas åt genom andra förmågor, kalla det våra okända själsförmågor om du vill.

Hittills menar man sig kunna påvisa närmare 60 olika arter och raser av rymdvarelser, från pyttesmå miniatyrpygméer till definitiva jättar. Bibeln berättar ju att jättar bebodde världen förr i tiden, och ett antal av de senaste arkeologiska sensationsfynden från tidsåldrar före vår historiska verkar bekräfta att så var fallet. Enligt min mening kan man utgå ifrån, att allt vad man drömmer om i science fiction har varit en verklighet och är det troligen fortfarande. Annars skulle man inte kunna drömma om det.

Historien om livet i universum tycks i regel vara en Avatarhistoria – försvarare och vårdare av livet och kulturen i ständigt försvarskrig mot dumhetens övermakt och katastrofala misstag. De som menar sig veta något säkert om utomjordingarna och som bemödar sig om att försöka kartlägga dem indelar dem vanligen i humanoider och reptiler – de som försöker vara mänskliga och de som försöker dölja att de är reptiler. TV-serien ”V” på 80-talet försökte åskådliggöra detta genom att sensationsmässigt driva motsättningsförhållandet till det extrema, varpå man gick miste om det underliggande allvarliga budskapet för det braskande underhållningsvärdet. Serien var sannare än någon kan tro, även om det knappast gått så långt på vår planet.

Humanoiderna vill alltså försvara och vårda sig om livet och kulturen, medan reptilerna vill ha makt och pengar för egen personlig vinnings och fåfängas skull, schablonstrukturen i hela världshistorien, medan det är reptilerna som skrivit historia, varför den är så eländig, medan humanoiderna bara ibland lyckats åstadkomma en världshistorisk insats, som då i stället i regel fått en desto större betydelse för framtiden. Man kan då tänka på Buddha, Lao-Tse, Kristus, Alexander den Store, Leonardo da Vinci och Giordano Bruno.”

Så började vi. Vi hade mycket att tala om.

(I nästa nummer: *Mariannes synpunkter.*)

Göteborg den 9 januari 2014

God fortsättning!